

Een episch gevecht

Christus Triumfatorkerk, 22 maart 2020, een internet viering

(<https://www.youtube.com/channel/UC6XNEbRxCdnitaY3VUnJY4g>)

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezing: Exodus 7, 8-25

KOMEN

- Welkomstwoord
- Aanvangslied 'Veertig dagen' (uit 'Als de graankorrel sterft...' van Marijke de Bruijne)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Psalm van de Zondag Psalm 122

Het is vandaag de middelste zondag van de 40dagentijd. We hebben drie zondagen gehad in deze voorbereidingstijd op Pasen en we hebben er nog drie te gaan, voor het op 12 april Pasen wordt.

Het is deze zondag de zondag van de vreugde, zondag *laetare*. Een lichtpunt in de paarse, in de donkere tijd. De meest donkere periode wacht nog - precies zoals bij deze crisis.

Maar op deze zondag kleurt het paars al even rozerood. Het eerste licht van Pasen breekt al een beetje door. Met dit licht in de rug kunnen we het volhouden in het donker.

En bij deze zondag hoort Psalm 122: een vrolijke psalm, een bemoedigende Psalm. Een pelgrimslied dat bezingt hoe mooi het is op als gemeente in stoeten naar het huis van de Heer te gaan.

Tja – dat klinkt ook wat wrang als we binnen moeten blijven. Dat klinkt wat vreemd in deze lege kerk. En toch zingen we hem vandaag vol overgave. Omdat het ons herinnert hoe we gemeente van Christus zijn – ook vandaag. Hoe we toch verbonden zijn.

We zingen: Psalm 122: 1

We lezen: Psalm 122

We zingen Psalm 122: 3

- Kyriegebed
- Veertigdagentijdlied: 'Een mens te zijn op aarde' (Lied 538: 1 en 2)

WOORD

- Gebed
- Schriftlezing: Exodus 7: 8-25
- Lied: Psalm 105: 5 en 10
- Preek

Zou het toeval zijn dat we juist in deze wereldvreemde periode in ons leven lezen over de tien plagen in Egypte? De vraag is me meerdere keren gesteld de afgelopen dagen.

Het voelt toch als een plaag. Wat ons overkomt deze dagen. De plaag van het coronavirus. En het lijkt ook op de zesde plaag: ook dat was een besmettelijke ziekte, de zweren die alle Egyptenaren kregen.

Het brengt veel angst met zich mee, wat de wereld vandaag treft. Hoe gaat het zich ontwikkelen? Waar zit de piek? Raak ik besmet en hoe erg zal het zijn als ik ziek word?

En alle maatregelen om verspreiding van het virus af te remmen, voelen helemaal surrealistisch aan. Lege treinen en lege snelwegen. Lege schappen in de winkels. Overall mensen thuis. Zo goed en zo kwaad als het kan: werken via computers en skypeverbindingen - tussen de spelende kinderen door.

En dan de echt kwetsbare mensen. De mensen in de verpleegtehuizen die geen bezoek meer mogen ontvangen, niet meer koffie kunnen drinken in de grote zaal, of gezamenlijk eten in de ontvangstruimte. Dat maakt pas echt eenzaam. Als ze het al begrijpen. Want er zijn ouderen

genoeg ook in onze wijk, die op de gesloten afdeling van het verpleegtehuis helemaal niet mee kunnen maken waarom opeens alles anders moet.

Het voelt als een plaag.

En het zet ook aan het denken. Dat blijkt.

Op de sociale media doen mooie teksten de ronde. Prachtige bemoedigende teksten.

Deze kreeg ik doorgestuurd van Greet Hulshof.

Het was maart 2020...

De straten waren leeg, de meeste winkels waren gesloten, de meeste auto's stonden langs de kant van de weg, de mensen kwamen bijna niet meer buiten en dat over de hele wereld, landen gingen op slot, kerkdiensten werden afgelast. De mensen konden niet geloven dat dit gebeurde, het was zo surrealistisch...Iedereen wist wat er aan de hand was?

Maar de lente wist het niet

En de bloemen bleven bloeien

En de zon scheen...De eerste mooie lentedag sinds lange tijd brak aan. De zwaluwen kwamen terug. En de lucht werd roze en blauw. Het werd later donker en 's ochtends kwam het licht vroeg door de ramen.

En toen...

Er werden telefoondiensten op gezet, om mensen te spreken. De kinderen die thuis zaten tekenden en kleurden en knutselden erop los en stuurden hun werk naar mensen die alleen thuis zaten en niemand mochten binnenlaten. De klokken luidden elke woensdag ter bemoediging en mensen klaptten hun handen stuk voor de werkers in de zorg.

Ouderen kregen van wel drie of vier burens aangeboden om boodschappen voor ze te doen. De dominee ging viral op het internet.

Het zet óók aan het denken wat ons deze weken overkomt. Iemand schreef deze prachtige tekst. Ik heb hem een beetje bewerkt. Met voorbeelden die ik deze week hoorde. In onze eigen gemeente. Kerk-zijn in tijden van het coronavirus. We doen ons best. We leven het voor.

Het voelt als een plaag en het zet aan het denken.

Er zijn overeenkomsten – tussen het coronavirus en de tien plagen in Egypte.

Ze komen mooi in bovenste bijdrage tot uiting. De tien plagen, of beter vertaald, de tien *slagen* die Egypte treffen zijn ook tekens, signalen. De plagen zijn bedoeld door God om een verandering teweeg brengen. Een omkeer. Een bekering. Een beetje zoals dit virus ons hele leven op zijn kop zet en ons leert het om ons leven en ons samenleven opnieuw uit te vinden. En gelukkig komt dan juist ook het goede boven drijven. Zoeken mensen elkaar op al is het met anderhalve meter afstand – en bemoedigen elkaar..

Maar de verschillen tussen de plagen in Egypte en wat wij en wat deze wereld nu doormaakt zijn toch groter, denk ik. Ten eerste geloof ik niet dat God ons deze pandemie stuurt. Ik geloof niet dat God wil dat er mensen sterven. Aan welk virus of welke ziekte dan ook.¹

Maar er zijn ook verschillen aan te wijzen tussen wat ons vandaag overkomt en wat er in de Exodus gebeurt. Deze crisis is heftig en ongekend in onze recente geschiedenis, maar wat er in Exodus gebeurt is toch van een andere orde. Wat er in Exodus gebeurt is een groots, episch gevecht. Apocalyptisch. Alsof we in het boek Openbaring terecht zijn gekomen. Het is een groots, finaal gevecht tussen goed en kwaad.

¹ Anders dan Het Reformatorisch dagblad schreef in haar commentaar op 10 maart 2020: "Niet corona heerst, maar God regeert. Het coronavirus is slechts een tweede oorzaak, een middel in Gods hand. Hij zendt ziekte zoals ooit de plagen in Egypte, om de mens tot inkeer te brengen."

En de Farao – de zoon van Ra, de zonnegod, de grootste god van Egypte - staat voor het kwaad. De hele geloofsgeschiedenis door heeft dit verhaal van Egypte en de farao ook zó gewerkt. Als een voorbeeldverhaal. Een spiegelverhaal om lessen uit te trekken. Zo komt het verhaal ook telkens terug, als waarschuwing: *Denk aan Egypte!* Denk aan hoe het leven onmogelijk was in het land van de Farao. Egypte – het staat voor het land van de benauwdheid. De plek waar je niet de vrijheid, niet de ruimte krijgt, om te leven. Egypte staat voor alles dat haaks staat op hoe goed de schepping bedoeld is. Een samenleving waarin elk mens telt, waarin iedereen naar elkaar omziet en leeft in eerbied met de schepping.

Daarom is de uittocht uit het Egypte het grootste feest in het jodendom: daarom moet de nacht van de uittocht elk jaar herbeleefd worden, alsof je er zelf bij was: Het is de bevrijding uit het land van de angst, van de dood. Het is een doortocht naar het leven.

En die bevrijding begint hier, vandaag - op dit moment in het verhaal.

De tegenstand zal groot zijn, voordat er van vrijheid sprake kan zijn. Hoofdstukken lang. Er wordt een fundamentele strijd uitgevochten tussen Mozes als vertegenwoordiger van de God van Israël en de Farao, de zoon van Ra. Inzet van de strijd is de mens, de vrije mens. Het voelt aan alsof de eindtijd is aangebroken: water dat in bloed verandert, duisternis, vuur. Alles spreekt de taal van een wereldondergang, waaruit een nieuwe toekomst geboren gaat worden. Het zijn geen schermutselingen, deze tien slagen. Het lijkt op een langdurig schaakspel, waarin slag na slag geslagen wordt, tot aan het definitieve eindspel.

Het is een strijd. Een geboorte ook. De wording van een nieuw volk – het volk van God. Israël heeft deze tien slagen altijd al verbonden met de tien scheppingswoorden, die God in het begin sprak en de tien woorden-ten-leven, die klonken op de Sinai. Het getal tien verbindt zo schepping, verbond en bevrijding.

De Uittocht uit Egypte wordt in het boek Exodus verteld als een scheppingsverhaal. Hier wordt een gemeente geroepen, hier ontstaat het volk van God. Een gemeente die uit de chaos van deze wereld geroepen wordt tot leven. Het gaat om scheiding tussen duisternis en licht, dood en leven, chaos en orde.

En dat is ook in onze crisis wèl onze opdracht: worden wij als gemeente, als christen, als gelovige, als mens! ook geroepen tot leven. Zien wij ergens licht in het duister en kunnen we dat aanwijzen, benoemen doorgeven, zodat het wat lichter wort in het duister?

Ogenschijnlijk heerst er in Egypte rust en orde. De machtsverhoudingen zijn helder. De farao is de onbetwiste leider van het land. Hij wordt aanbeden als een godenzoon. De Egyptenaren hebben het over het algemeen goed. Er heerst een economische hoogconjunctuur. En de slaven, de Hebreeërs voorop, doen het vuile werk. Op hun slavenarbeid steunt de Egyptische economie. En die floreert.

Bijbels gezien is deze ogenschijnlijke orde een chaos. Hier wordt geleefd ten koste van anderen. Hier worden bevolkingsgroepen weggezet. Hier wordt een groep, een kwetsbare groep apart gezet en uitgebuit. Dat is wat Gods goede schepping ongedaan maakt. Hier wordt de ruimte en de vrijheid van schepselen in gedamd en verwordt de schepping tot chaos. Hier heerst de macht van de chaos, van het egoïsme, van zelfverrijking, van discriminatie... Dit maakt alles waar God voor zorgt, alles wat leven mogelijk maakt, kapot.

Dit moet gestopt worden! En dat is wat Mozes en Aaron gaan doen. Ze beginnen bij de levensader van Egypte. De Nijl. Dat is waar de economie op drijft.

Aäron slaat met zijn staf op `de stroom'. De levensader van Egypte heeft een goddelijke status en deze religie van Egypte gebaseerd op kracht en macht wordt in het hart getroffen. Die religie is meteen ook de economie, of omgekeerd, de economie is de religie. De kinderen van Israël zijn in hun slavernij daaraan geofferd. De vergoddelijkte levensader geeft niet meer te drinken en te eten.

Maar het kwaad geeft zich niet zomaar gewonnen. Het kan enkel verharden, 'verstokken'. Farao wil niet buigen.

En misschien zit daar het grootste verschil met de plaag die ons nu treft.

Het lijkt of wij wel veranderen -voor hoe lang het ook duurt.

Mensen zetten zich in voor elkaar.

Mensen hebben waardering voor de anderen die in het ziekenhuis de zwaarste taak hebben.

We leven mee met elkaar zo goed en kwaad als het kan.

Her en der ontstaan de mooiste initiatieven.

Voor zo lang het duurt – natuurlijk - maar als een crisis óók dit in ons mensen naar boven haalt. Zolang we niet halsstarrig vasthouden aan onze oude levenswijze, maar als de nood aan de man is we echt kunnen veranderen, dan is er nog hoop. Dan zijn we nog niet over geleverd aan de chaos. Dan brengt juist deze situatie - die misschien als chaos voelt – iets van een nieuwe schepping in ons boven. Iets dat goed is. Hoe vreemd dat ook klinkt. Hier mogen we ervaren dat God bij ons is. Hier en nu geeft hij tekens van leven. In het vreemde, in het ongerijmde, in het zoeken naar leven en samenleven.

Ik hoop - ik bid dat u daar ook iets van mag ervaren.

Juist nu.

Amen

- Muzikaal intermezzo

ANTWOORD

- Lied: 'God roept de mens op weg te gaan' (Lied 542)
- Dankgebed, voorbeden, Stil gebed, Onze Vader
- Meedoen met de collecte? Graag! Dit is het bankrekeningnummer van onze kerk: NL52 INGB 0005 1440 61 t.n.v. St. Chr. Triumfatorkerk. We verdelen de opbrengst over de kerk en de diaconie

GAAN

- Slotlied: 'God schenk ons de kracht' (Lied 418)
- Zegen, gevolgd door gezongen "Amen"
- Zingen: Licht dat terugkomt (uit 'Als de graankorrel sterft...' van Marijke de Bruijne)